

XV. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus vuodelta 1912 oli seuraavansisältöinen:

Helsingin kaupunginvaltuuston työväenasiain lautakuntaan kuuluivat vuonna 1912 seuraavat henkilöt, nimittäin lakitieteen kandidaatti Leo Ehrnrooth, puheenjohtaja, kunnallisneuvos V. von Wright, varapuheenjohtaja, aktuaari Oskar Groundstroem, ylimäär. professori Uno Lindelöf, luutnantti G. Poppius, puutarhuri V. F. Sagulin ja johtaja E. W. Walldén, jäseniä. Varajäseniä olivat prokuristi C. F. Fagerholm, vakuutustarkastaja O. Hallstén, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, valtioneuvos Edv. Krogius, johtaja W. A. Lavonius, insinööri Jon. Reuter ja filosofianmaisteri G. R. Snellman. Lautakunnan sihteerinä on edelleen toiminut lakitieteenkandidaatti Einar Böök.

Lautakunnan
kokoonpano.

Lautakunta on kertomusvuoden kuluessa käsitellyt seuraavat tärkeämmät asiat ja niistä osin antanut vaaditut lausunnot, osin tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen, kun aihetta on ollut.

Jo joulukuun 16 päivänä 1910 pitämässään kokouksessa oli Työväenopisto. lautakunta silloin eroavan puheenjohtajansa, kunnallisneuvos V. von Wrightin esityksestä päättänyt uudelleen ottaa valmisteltavaksi aikaisemmin turhaan tekemänsä ehdotuksen työväenopiston perustamisesta tähän kaupunkiin. Asiaa valmisteltiin erinäisissä kokouksissa vuonna 1911, niinkuin mainitulta vuodelta annetusta lautakunnan toimintakertomuksesta on käynyt ilmi, ja sittenkun se oli viime kertomusvuonnakin ollut useita kertoja pohdittavana, käsiteltiin se loppuun joulukuun 19 päivänä, jolloin lautakunta päätti kaupunginvaltuustolle esittää, että valtuusto päättäisi:

perustaa Helsingin kaupungin työväenopisto nimisen, ruotsinkieliseen ja suomenkieliseen osastoon jaetun kunnallisen työväenopiston; vahvistaa mietinnön oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin työväenopiston säännöiksi; määrätä että Helsingin kaupungin työväenopisto on aloitettava toimintansa syyslukukauden 1914 alusta, josta ajankohdasta lähtien kaupungin siihen asti voimassa

pitämät työväenopetuskurssit lakkautetaan; Helsingin kaupungin työväenopiston molempain osastojen johtokunnan vaalin ensi kerran toimitettavaksi ennen helmikuun 1914 umpeen menemistä, minkä jälkeen johtokuntain heti on käytävä julistamaan opiston johtajanvirat avonaisina haettaviksi sekä ryhdyttävä muiden opiston toiminnan alkamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin; vahvistaa mietinnön oheisen opiston menosäännön; XI kaupunginosan kortteliin n:o 301 B työväenopistoa varten teettää rakennuksen pääasiallisesti mietinnön oheisten, sitä varten laadittujen luonnospiirustusten mukaisesti ja antaa rahatoimikamarille toimeksi opistoa varten mahdollisimman pian teettää lopulliset piirustukset ja kustannusarvion; sekä puheenalaisen rakennustyön aloittamiseksi osottaa Viola Lewinin tarkoitusta varten lahjoittamasta testamenttirahastosta sen pääomamäärän, johon rahasto nousi 1912 vuoden päättyessä, sekä kaupungin yleisistä varoista suorittaa mainitun testamenttirahaston korkovaroista menevät, toistaiseksi 3,000 markkaan vuodessa nousevat jälkisaädös-lahjoitukset 1).

Työttömyys.

Lähetepäätöksellään lokakuun 22 päivältä 1911 oli maistraatti käskenyt lautakunnan yksissä neuvoin vaivaishoitohallituksen kanssa antaa lausunnon hallituksen asettaman työttömyysvakuutuskomitean laatimasta mietinnöstä. Asian oltua valiokunnan valmisteltavana käsiteltiin se vaivaishoitohallituksen ja työväenasiain lautakunnan yhteisessä kokouksessa tammikuun 25 päivänä, ja pyydetty lausunto annettiin samalla päiväyksellä varustetussa seikkaperäisessä kirjelmässä.

Samalla kun kaupunginvaltuusto maaliskuun 7 päivänä 1911 oli nähnyt hyväksi evätä työttömäin komitean puolesta valtuustolle annetun anomuksen 260 markan suuruisen vuokra-avun myöntämisestä komitean vuokraaman kansliahuoneiston kustantamiseksi, oli valtuusto lautakunnan periaatteellisesti harkittavaksi jättänyt kysymyksen, olisiko mainitulle komitealle vastaisen varalle hankittava huoneisto jostakin kaupungin omistamasta talosta. Sittenkun kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan lausunto asiassa oli hankittu, katsoi lautakunta kuitenkin esillä olevan asian mitä likeisimmin liittyvän kysymykseen työttömyyden seurausten ehkäisemisestä kokonaisuudessaan ja pani sen sentähden pöydälle lisäselvityksen hankkimista varten. Sittemmin helmikuun 13 päivänä 1912 käsitellessään erinäisiä saapuneita anomuksia toimenpiteisiin ryhtymisestä työttömäin avustamiseksi päätti kaupunginvaltuusto, harkitun suunnitelman saamiseksi vastaisen varalle siitä, miten kaupunki järkipärisimmin voisi ryhtyä toimenpiteisiin täällä kokemuksen

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 3 vuodelta 1913.

mukaan vuotuiseksi ilmiöksi käyneen työttömyyden sattuessa, antaa lautakunnan toimeksi asiaa valmisteltuaan valtuustolle tehdä ehdotus, miten sesonkitöiden keskeytyksen aikaansaama hätä olisi sopivimmin lievennettävissä. Tätä tehtävää täyttäessään lautakunta myös antoi lausunnon edellä mainitusta hätäapukomitealle tarpeellista huoneistoa koskevasta asiasta. Lausunto annettiin lautakunnan kirjelmässä n:o 30 syyskuun 26 päivältä ja sisälsi ehdotuksen määräyksiksi, miten sesonkityöttömyyden aikaansaaman hädän lieventämistoiminta olisi järjestettävä.

Joulukuun 6 päivänä 1911 lautakunnalle antamassaan promemoriassa oli sihteeri ehdottanut, että lautakunta tekisi kaupunginvaltuustolle esityksen komitean asettamisesta, jonka tulisi tutkia elintarpeitten hinta- ja menekkioloja tässä kaupungissa sekä siten saadun selvityksen pohjalla ehdottaa niitä parannuksia, joita puheenalaisessa kohden olisi aikaansaatatavissa. Asia jätettiin sen selvityksen varaan, joka teollisuushallituksen työtilastollinen osasto paraikaa laati viime vuosina vallinneista elintarpeiden hinnoista ja joka seuraavana keväänä julkaistiin Työtilastollisessa aikakauslehdessä. Sittenkun mainittu selvitys oli lautakunnan jäsenille toimitettu, otettiin asia uudestaan käsiteltäväksi lokakuun 28 päivänä pidetyssä kokouksessa, mutta kun silloin oli toiveita, että elintarvekysymys kohdakkoin tulisi esitystietä kaupunginvaltuustossa esille, ja tätä keinoa asian saattamiseksi päiväjärjestykseen pidettiin sopivampana, päätti lautakunta puolestaan antaa mainitun asian raueta.

Elintarve-
kysymys.

Huhtikuun 2 päivänä pitämässään kokouksessa antoi lautakunta puheenjohtajan ehdotuksesta hänen ja sihteerin yhteisesti laadittavaksi ehdotuksen kaupunginvaltuustolle tehtäväksi esitykseksi naispuolisen käsiammattien tarkastajan asettamisesta. Ehdotus esiteltiin lautakunnalle joulukuun 18 päivänä, jolloin lautakunta, asiasta samana päivänä antamassaan kirjelmässä tarkemmin esitetyistä syistä, päätti kaupunginvaltuustolle ehdottaa, että terveydenhoitolautakuntaan kuuden kuukauden molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla asetettaisiin naispuolinen käsiammattien ja työpaikkain tarkastaja, jonka vuosipalkka olisi 3,000 markkaa 500 markan korotuksin 5 vuoden palveluksesta, sekä että puheenalaista virkaa ensi kerran täytettäessä siihen kutsuttaisiin entinen naispuolinen ammattientarkastajan apulainen, insinööri Jenny Markelin-Svensson.

Käsiammattien
tarkastus.

Työmies-lehdessä elokuun 30 päivänä olleen kirjoituksen johdosta, jossa lausuttiin, että työväenasiain lautakunnan olisi velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi paikkakunnalla vallitsevissa rakennus- ja sähkötyöntekijäin lakoissa, otettiin tämä kysymys käsiteltäväksi lautakunnan kokouksessa

Sovittelu työ-
riidassa.

syyskuun 5 päivänä, ja päätti lautakunta kaupunginvaltuustolle esittää, että valtuusto päättäisi valtuuttaa lautakunnan paikkakunnalla rakennusteollisuuden alalla vallitsevan työriidan johdosta sopivaan aikaan ryhtymään tarpeellisiin toimiin keskustelujen alottamiseksi asianosaisten kesken puolueettoman puheenjohtajan johdolla lopullisen sovinnon aikaansaamiseksi, sekä aikanaan kaupunginvaltuustolle tekemään esityksen puheenalaisen sovittelutoiminnan kustannusten suorittamisesta. Sähkötyöntekijäin lakossa lautakunta ei sitä vastoin katsonut olevan ryhtyminen sovitteluihin, koska tämä työnseisaus myös koski kunnan sähkölaitosta. Rakennustyöläkön sovitteluyritystä koskevan lautakunnan esityksen kaupunginvaltuusto hylkäsi syyskuun 10 päivänä.

Asuntolautakunta.

Sittenkun lautakunta kirjelmässä toukokuun 22 päivältä 1911 n:o 19¹⁾ oli tehnyt ehdotuksen asuntolautakunnan asettamisesta sekä rahatoimikamari tästä ehdotuksesta antamassaan lausunnossa²⁾ oli m. m. esittänyt, että annettaisiin työväenasiain lautakunnan tehtäväksi laatia ehdotus lautakunnan toimialan laajentamiseksi siihen suuntaan, että asuntopoliittisiin ja niiden yhteydessä oleviin sosiaalisiin kysymyksiin pantaisiin erikoista huomiota, lähetti kaupunginvaltuusto toukokuun 14 päivänä asian tähän lautakuntaan lausunnon saamiseksi siitä tehtävästä, minkä rahatoimikamari oli vastamainitussa lausunnossaan lautakunnalle ehdottanut. Asia oli useita kertoja lautakunnassa käsiteltävänä. Marraskuun 7 päivänä antamassaan lausunnossa lautakunta pysyi aikaisemmalla periaatteellisella kannallaan, mikäli koskee asuntopoliittikan järjestämistä yhdeksi kokonaisuudeksi, eikä sentähden voinut vastoin omaa ehdotustaan puoltaa rahatoimikamarin ehdottamaa lautakunnan toimialan laajennusta, vaan toivoi kaupunginvaltuuston antavan etusijan lautakunnan ehdotukselle. Lautakunta kuitenkin huomautti, että yksi kunnallisen asuntolautakunnan asettamista koskevan ehdotuksen yhteydessä tehdyistä ja valmistelluista asioista, nimittäin kysymys terveydenhoitolautakunnan alaisen tehokkaamman asuntotarkastuksen järjestämisestä oli joka tapauksessa kypsä heti ratkaistavaksi, minkätähden määrärahat, joita terveydenhoitolautakunta oli rahatoimikamarin vastamainittuun lausuntoon liitettyssä kirjelmässään anonut, olisi pantava jo seuraavan vuoden menosääntöön. Asian kokonaisuudessaan lähetti kaupunginvaltuusto sittemmin erityiseen valiokuntaan edelleen valmisteltavaksi.

Anniskeluvaroista myönnetyt määrärahat.

Sittenkun lautakunta oli antanut asianaan olevat lausunnot hakemuksista, jotka tarkoittivat määrärahain myöntämistä annis-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28 vuodelta 1911. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 30 vuodelta 1912.

keluosakeyhtiön edellisen vuoden voittovaroista, myönsi kaupunginvaltuusto lautakunnan puoltosanan mukaisesti toukokuun 28 päivänä tuollaisia määrärahoja Valkonauhalle sen n. s. suojelutoimintaa varten, Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle, Helsingin nuorisoseurain keskusvaliokunnalle, Martta-yhdistyksen Helsingin-osastolle, tehtaalaisnaisten kodille, Suomen naisyhdistykselle, Helsingin palvelijataryhdistykselle ja sosialiselle keskusliitolle. Avustetut yritykset on lautakunnan sihteeri tarkastanut.

Ylempäin suomalaisten ja ruotsalaisten työväenopetuskurssien johtokuntain anomusten johdosta, että puheenalaisia kurssveja varten vuodeksi 1913 myönnettäisiin, toisille 15,000 ja toisille 10,000 markan määräraha, päätti lautakunta syyskuun 26 päivänä lähettää anomukset puoltosanansa kera rahatoimikamariin, jotta mainitut määrärahat pantaisiin seuraavaksi vuodeksi laadittavaan kaupungin menosääntöön. Näin tehtiinkin ja kaupunginvaltuusto vahvisti ehdotuksen. Niinikään hyväksyi kaupunginvaltuusto lautakunnan marraskuun 7 päivänä tekemän esityksen, että ylempäin työväenopetuskurssien johtokunnat 1913 vuoden alusta valittaisiin siten, että Arbetets vännen ja Svenska arbetarföreningen kumpikin valitsisivat kaksi sekä kaupungin ruotsalaiset raittiusseurat yhteisesti ja Konstitutionella arbetarföreningen yksin kumpikin yhden jäsenen ruotsalaisten kurssien johtokuntaan, sekä Helsingin työväenyhdistys ja Helsingin kansanopistoseura kumpikin kaksi ynnä Helsingin raittiusseurain keskustoimikunta ja suomalainen työväenliitto kumpikin yhden jäsenen suomalaisten kurssien johtokuntaan, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto valitsisi seitsemännen jäsenen kumpaiseenkin johtokuntaan puheenjohtajaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen kokouksessaan joulukuun 10 päivänä.

Kertomusvuonna kokoontui lautakunta 12 kertaa (10 kertaa vuonna 1911 ja 11 kertaa vuonna 1910). Lähetettyjä kirjelmiä oli 48 (33 vuonna 1911 ja 30 vuonna 1910).

Työväenasiain lautakunnan sihteerin toiminnastaan vuonna 1912 lautakunnalle antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kun sihteerin toiminta lautakunnassa esillä olleiden asiain valmistelussa ja käsittelyssä käy selville lautakunnan vuosikertomuksesta, selostetaan tässä ainoastaan hänen toimintaansa, mikäli se kohdistuu neuvojen antamiseen työväenluokkaan kuuluville henkilöille toiselta puolen työntekijäin ja toiselta työnantajain sekä julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita koskevilla asioissa. Sihteerin johtosääntöön toukokuun 9 päivänä 1911 tehdyn

Ylemmät työväenopetuskurssit.

muutoksen johdosta on tämä toiminta nyttemmin sijoitettuna kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimistoon.

	Vastaanottoja.	Käyntejä.
Tammikuu	8	29
Helmikuu	6	18
Maaliskuu	8	28
Huhtikuu	8	32
Toukokuu	7	25
Kesäkuu	8	16
Heinäkuu	9	17
Elokuu	9	36
Syyskuu	7	26
Lokakuu	5	22
Marraskuu	8	14
Joulukuu	7	9
	<hr/>	
	Yhteensä 90	272

Vastaanottojen lukuun nähden on huomattava, että sihteerin osanottonsa johdosta työnantajain ja työntekijäin välisiin neuvotteluihin sovinnon aikaansaamiseksi rakennusteollisuuden alalla puhjenneessa työriidassa helmikuun kuluessa kahdesti sekä taudintapauksen johdosta syys- ja lokakuulla erinäisiä kertoja oli estetty saapumasta yksityisten neuvonetsijäin vastaanottoihin. Neuvonetsijöitä vastaanottivat näissä tapauksissa oikeusaputoimiston neuvojat, jota vastoin taas sihteerin heidän ollessa estettyinä on toiminut heidän sijassaan.

Mitä taas käyntien lukuun tulee, on se, sen johdosta että oikeusapu vuonna 1911 uudestijärjestettiin, tuntuvasti vähentynyt. Sensijaan että vuonna 1910 oli joka vastaanotossa noin 9 neuvonetsijää, oli niitä vuonna 1912 keskimäärin ainoastaan 3. Neuvonetsijät pyrkivät tietenkin etusijassa niiden neuvojain puheille, jotka ovat päivittäin tavattavina. Työväenasiain lautakunnan sihteerin luona kävijäin lukuun on myös vaikuttanut oikeusaputoimiston muuttaminen uuteen huoneistoon, Kluuvikadun 1:een, joka huoneisto on sikäli sopimaton, ettei sihteerin vastaanottohuone niinkuin aikaisemmin ole neuvonetsijäin yleisen odotushuoneen välittömässä yhteydessä, vaan on siihen eri käytävä eteisestä.

Samoin kuin edellisinäkin vuosina olivat sihteeriltä neuvoja etsivät pääasiallisesti miespuolisia henkilöitä, ja kysymykset koskivat miltei yksinomaan työ- ja työehtosopimuksia sekä niistä johtuneita riitoja. Tarkempia tietoja seuraa tässä.

Asiain luku oli 102, joista käsiteltiin loppuun 32 suullisella toimituksella ja 70 kirjallisella toimituksella.

Kirjallisten toimitusten luku oli 68.

Säädyn ja ammatin mukaan jakautuivat neuvonetsijät seuraavasti:

Työnantajia	—
Työntekijöitä:	
miespuolisia	85
naispuolisia	9
Palkollisia:	
miespuolisia	—
naispuolisia	4
Käsityöläisiä:	
miespuolisia	—
naispuolisia	—
Naimisissa olevia naisia sekä leskiä	4
	<u>Yhteensä 102</u>

Laatunsa puolesta voidaan vuonna 1912 käsitellyt asiat ryhmittää seuraavasti:

Velvoiteoikeus:	
vuokra-asioita	6
työ- ja tariffisopimuksia	71
muuta saamisoikeuksia	5
Esineoikeus	—
Perheoikeus	1
Perintöoikeus	2
Elinkeino-oikeus (paitsi työoikeutta)	1
Kauppaoikeus	1
Prosessioikeus	2
Yleiset verot	—
Tapaturmavakuutus	7
Apukassat	3
Erinäiset tiedustelut ja valitukset	1
Pienemmät rikosjutut	2
	<u>Yhteensä 102</u>